

Jadranka Bagarić
 Radoslav Dodig
 1954.-2016.

Nakon duge i teške borbe s opakom bolešću, 17. lipnja 2016. napustio nas je zaljubljenik u antiku, samozatajni erudit i tihi pregalac, Radoslav Dodig. S ponosom ističem da mi je bio prijatelj. Zajedno smo pohađali poslijediplomski studij „Kulturna povijest istočne obale Jadrana” u tadašnjem „Interuniverzitetском centru za poslijediplomske studije” u Dubrovniku 1986.-1988. godine, nakon čega se naša suradnja nastavila, osobito dok je predavao latinski jezik u Gimnaziji u Metkoviću. Iako je težište njegovih aktivnosti bilo na znanstvenom radu, volio je nastavni rad i s velikom predanošću pripremao svoje učenike za županijska i državna natjecanja. Bio je iskren i odan prijatelj, škrt na riječima, ali uvijek „široke ruke” i rječju i djelom i savjetom, kad je u pitanju pomoć. Protiv opake bolesti borio se zadivljujućom snagom volje i želje za životom. Uz svesrdnu podršku obitelji, između terapija je neumorno istraživao, pisao, ne dopuštajući bolesti koja je uništavala njegovo tijelo da upravlja njegovom voljom. Nažalost, tijelo mu nije dijelilo snagu volje pa iz te borbe nije uspio izaći kao pobjednik. Teško je tugu ublažiti riječima stare izreke „*Mors laborum ac miseriarum quies est*”. Ostaje jedino utjeha, da parafraziram A. B. Šimića, da nije išao malen ispod zvijezda, nada da ni za čim nije žalio kad se zadnjim pogledima rastajao od zvijezda i želja da na svom koncu mjesto u prah pređe sav u zvijezde. *Sit ei terra levis*.

Na posljednji počinak ga je, uz obitelj, *multis cum lacrimis*, ispratilo mnoštvo prijatelja, kolega i poznanika, tog suncem okupanog 18. lipnja 2016. S Radoslavom se, u ime znanstvene zajednice, oprostio fra Andrija Nikić, a njegova kći Lana dirljivim je riječima evocirala uspomene na Radoslava kao oca, duhovnog mentora i prijatelja. Od Lane sam dobila niže navedene crtice iz Radoslavova života i rada, na čemu joj toplo zahvaljujem.

Rođen 1954. u Prologu (Ljubuški, BiH), gdje je završio osnovnu školu. Sjemenišnu klasičnu gimnaziju pohađao u Splitu, a nakon toga diplomirao klasičnu filologiju i arheologiju na Filozofskom fakultetu u Skopju 1977. Godine 1986. postao je generalni pobjednik popularnoga kviza “Kviskoteka” za cijelu Jugoslaviju. Poslijediplomski magistarski studij „Kulturna povijest istočne obale Jadrana” završio 1988. na Interuniverzitetском centru u Dubrovniku. Radio kao profesor latinskoga jezika u Gimnaziji Teslić, a od 1992.-2008. u Gimnaziji Metković na mjestu profesora latinskoga jezika. Od 1977. član *Saveza društava za antičke studije SFRJ*, kasnije *Hrvatskoga društva klasičnih filologa*, od 1993. *Hrvatskoga arheološkoga društva* i *Hrvatskoga fi-*

lološkoga društva, te Međunarodne asocijacije za grčku i latinsku epigrafiju (AIEGL) i Udruga Friends of Troy.

U Mostaru od 1998. do 2003. bio urednik u biblioteci "Stećak" nakladničke kuće ZIRAL, a od 2002. urednik i član uredništva časopisa za kulturna i društvena pitanja Status, Mostar. Sudjelovao s referatima na više domaćih i međunarodnih skupova i simpozija iz arheologije, povijesti i filologije. Objavio više znanstvenih, stručnih i preglednih radova iz filologije i klasične arheologije, te prethodnih priopćenja i prikaza u časopisima, zbornicima (Izdanja HAD-a, VAHD, Hercegovina, Status i dr.), kao i veći broj feljtona i popularnih članaka iz povijesti, umjetnosti, arheologije i filologije u magazinima, tjednim i dnevnim novinama (Večernji list, Slobodna Dalmacija, Hercegovački tjednik, Obzor i dr.). Dopisnik *Slobodne Dalmacije* i *Večernjega lista*.

Predavao je akad. god. 2002./2003. na Pedagoškom fakultetu u Mostaru "Uvod u latinski jezik" i "Vježbe iz latinskoga jezika" I. i II. god. studijske grupe Hrvatski jezik i književnost i Latinski jezik i književnost.

Od 2007. predsjednik Ogranka Matice hrvatske Ljubuški.

Magistrirao na Sveučilištu u Zagrebu 2007. s temom iz arheologije „Ljubuški kraj u antičko doba”. Pripremao doktorsku disertaciju na Filozofskom fakultetu u Zadru, Odjel za povijest, na temu "Stanovništvo BiH od 1.-3. st. na temelju epigrafičkih izvora". Bolest ga spriječila u završetku rada i obrani doktorske disertacije.

Sudjelovao na znanstveno-istraživačkim projektima i istraživanjima iz povijesti kulturne baštine Bosne i Hercegovine i Hrvatske, projektima zaštite revitalizacije i konzervacije kulturnih spomenika, projektima zaštite i uređenja nekropola stećaka. Suradivao na postavkama lapidarija i arheoloških zbirki, kao i na projektima zaštite etnološke baštine Hercegovine, pisac kulturno-povijesnih vodiča Hercegovine i Bosne.

Jadranka Bagarić

Izvorni znanstveni radovi

Veći dio radova u digitalnom izdanju nalazi se na: <https://independent.academia.edu/RadoslavDodig>

Greda – srednjovjekovna nekropola u Crvenom Grmu, Hercegovina 4, Mostar, 1985., 73-80.

Mlade kod Veljaka – kontinuitet od antike, Hercegovina 11, Mostar, 1997., 17-22.

Sekulan (naziv dijela rimske ceste na području Ljubuškoga), Hercegovina 12-13, Mostar, 1999., 39-45.

Posuški kraj u prapovijesti i u rimsko doba, u: Posuški ljetopis, ur. R. Jolić, *Posušje*, 1998., 27-53.

Miljokaz cara Licinija, Hercegovina 14-15, Mostar, 2000.-2001., 41-47.

Spomenik Kvinta Valerija iz Hardomilja kod Ljubuškoga, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, *Split*, 95, 2003., 363-373.

Epigrafički spomenici iz Naronitanskoga konventa, u: *Arheološka istraživanja u Naroni i dolini Neretve*, Izdanja HAD-a, vol. 22, *Zagreb*, 2003., 233-246.

After life ideas on military monuments in Naron hinterland, *The Proceedings of the 8th International Colloquium on problems of Roman Provincial Art*, *Zagreb*, 2005., 205-211.

Theseventh Legion's Monuments in the area of Ljubuški, *Illyricaantiqua*, *Zagreb*, 2005., 209-217.

Rimski nadgrobni spomenik iz Tomislavgrada, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, *Split*, 97, 2005., 339-351.

Nalaz rimskih spomenika u Mostarskim Vratima kod Ljubuškoga, *Hercegovina* 20, *Mostar*, 2006., 7-12.

Akti crkvenih sabora održanih 530. i 533. u Saloni, *Povijesni prilozi* 35, *Zagreb*, 9-23.

Roman military stamps on tiles from Ljubuški, *Opusculaarchaeologica* 31, *Zagreb*, 2008., 143-163.

Vino na stolu hercegovačkog arheologa, u: *Položaj vinogradarstva i vinarstva u BiH*, zbornik radova, ur. M. Ivanković, *Ljubuški*, 2009., 21.-47.

Rimski spomenici iz delminijskog municipija, *Arheološki radovi i rasprave* 16, *Zagreb*, 2009., 47-66. *Kulturno-povijesna baština Zapadnohercegovačke županije u turističkoj ponudi*, *Zbornik radova "Cjelovitost Zabiokovlja, Mostar, 2011."*, 438-451.

Od kamena Hercegovina, u: *Kamen naš svagdašnji*, ed. J. Belamarić, *Split-Mostar*, 2012., 174-244.

Kamen u sepulkralnoj uporabi u Hercegovini, *Zvuk kamena*, zbornik radova 2, *Posušje* 2012., 140-147.

Rimski natpis iz Župe, *Makarsko primorje* 10, *Makarska*, 2012., 35-41.

Dolphin Representations on Funeral Monuments in Interior of the Province Dalmatia, in: *Funerary Sculpture of the Western Illyricum and Neighbouring Regions of the Roman empire*, ed. N. Cambi & G. Koch, *Split*, 2013., 481-505.

Prapovijesni spomenici i grobovi na području Zvirica i Zvirovića, *Zbornik radova Građevinskog fakulteta, Mostar*, 2013., 128-144.

Kult boga Libera na području Ljubuškoga, *Cleuna* 1, *Livno*, 2014., 139-148.

Knjige

Kulturno-povijesni vodič kroz Hercegovinu i Bosnu, *Matica hrvatska*, *Čitluk*, 2010.

Poglavlje u udžbeniku

Radoslav Dodig, „Bosna i Hercegovina u Rimsko doba”, Jadranka Bagarić, *Linguae latinae elementa*, udžbenik latinskog jezika za srednje škole, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2004.

Projekti i elaborati

Stari grad Ljubuški: Povijest, opis i stanje početkom 2006, *Ljubuški, 2006.*

Prirodno i kulturno naslijeđe: Zaštićena graditeljska baština na koridoru VC, Mostar, 2009.

Autocesta na koridoru Vc, Lot 7, Dionica Bijača (granica RH) – Počitelj, Mostar, 2009.

Preliminarni elaborat o zaštitnim iskapanjima u Starom gradu Ljubuškom, Ljubuški, 2010.

Elaborat Arheološka istraživanja poddionice autoceste Kravica-Zvirovići na koridoru Vc; Sarajevo, 2012.

Elaborat Arheološka istraživanja poddionice autoceste čvorište Zvirovići, Sarajevo, 2012.

Her.cul, EU, Valorizacija kulturne baštinesrednjovjekovnih stećaka na zapadnom Balkanu, 2012-2014., *Dunea, Dubrovnik, EUROPEAID/131266/C/ACT/MULTI.*

Projekt Stone/Kamen, IPA 2012, (Arhiv i web HERAG)

Elaborat o prethodnim arheološkim istraživanjima na pročistaču voda, Mostar, Mostar, 2013.

Elaborat o prethodnim arheološkim istraživanjima na lokalitetu vjetroelektrane Jelovača, Tomislavgrad, Tomislavgrad, 2013.

Plan upravljanja graditeljskom cjelinom Stari grad Vranduk, Mostar, 2013., elaborate

Projekt RoofOf Rock, IPA 2013-2015. (Arhiv i web HERAG)

Projekt Connecting Separated (Povezivanje razdvojenog), 2015-2017. (Arhiv i web HERAG)

i brojni drugi arheološki, filološki i povijesni projekti i elaborati

Istraživanja

Arheološka istraživanja na autocesti A1, Zagvozd – Ravča (Republika Hrvatska, 2008/2009)

Arheološka istraživanja poddionice autoceste Bijača-Kravica na koridoru Vc, 2010.

Arheološka istraživanja poddionice autoceste Kravica-Zvirovići na koridoru Vc, 2012.

Arheološka istraživanja poddionice autoceste Zvirovići petlja na koridoru Vc, 2012.

Arheološka istraživanja poddionice autoceste čvorište Zvirovići na koridoru Vc, 2013.

Stručni skupovi i simpoziji

Cjelovitost Zabiokovlja: Pluridisciplinarni pristup, Ljubuški-Vrgorac, 2011.

Simpozij: „Hercegovina – zemlja od kamena“, Mostar, 2013.

Ostali stručni simpoziji na domaćoj i međunarodnoj razini.

Vanja Grbešić

XXII. seminar *Pharos* – Παιδεία

Reforma školstva u posljednje je vrijeme jedno od gorućih pitanja u državi. Gotovo svi se slažu da postojeći sustav nije dobar, ali kad su u pitanju konkretna rješenja problema, mnogi ih zapravo i nemaju. Dok se diljem Lijepe Naše raspravljalo trebaju li učenici čitati Homera i klasike ili se okrenuti Štuliću i svježijem izričaju, dvadesetak se učenika i profesora ljetos u Starom Gradu vratilo u davna vremena još prije osnutka *Pharosa*, na početak priče o obrazovanju.

Što je škola bila u početku? O čemu se ondje podučavalo? Koja je svrha obrazovanja? Postoje li oduvijek ocjene?

Ovim, a i mnogim drugim pitanjima bavili su se ljetos klasičari iz četiri hrvatske i jedne bosanske gimnazije (Prva gimnazija, Split; Klasična gimnazija, Zagreb; Nadbiskupska klasična gimnazija, Zagreb; Privatna klasična gimnazija, Zagreb i Franjevačka klasična gimnazija, Visoko), a tema sedmodnevnog seminara *Pharos* bila je παιδεία. Budući da nijedan izraz u hrvatskom jeziku ne obuhvaća sva značenja te grčke riječi, možemo je poimati ujedno kao odgoj, obrazovanje, produhovljenje i sve ono što je potrebno usvojiti da bi neiskusno dijete postalo izgrađena ličnost, ili kako je to opisao Platon, to je *obraćanje duše: ona treba ustati iz mračnog dana u pravi dan bića.*

